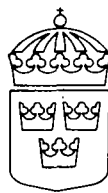

Regeringens proposition

1992/93:217

Prop.
1992/93:217

om ändring i den s.k. sexmånadersregeln för
sjömän

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 1 april 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Lundgren

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den s.k. sexmånadersregeln för sjömän
ändras. Förslaget innebär att det för att skattefrihet skall erhållas
avseende inkomsten ombord krävs minst 183 dagars anställning och
vistelse utomlands under en löpande tolvmånadersperiod.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1993 och tillämpas första
gången vid 1994 års taxering.

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Häriigenom föreskrivs att punkt 1 av anvisningarna till 48 § och punkt 3 av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Anvisningar

till 48 §

1.¹ Vid tillämpningen av 48 § 4 mom. och denna anvisningspunkt iakttas följande. Som folkpension räknas inte barnpension eller vårdbidrag.

Folkpension skall anses utgöra en inte obetydlig del av den skattskyldiges inkomst, om den uppgått till minst 6 000 kronor eller minst en femtedel av den sammanräknade inkomsten. Som folkpension behandlas även tilläggspension i den mån den enligt lagen (1969:205) om pensions-tillskott föranlett avräkning av pensionstillskott. Har folkpension enligt bestämmelserna i 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring samordnats med yrkesskadelivränta eller annan i nämnda lagrum angiven livränta skall vid tillämpning av första, andra respektive tredje stycket första meningen b det särskilda grundavdraget beräknas med ledning av den folkpension som skulle ha utgått om sådan samordning inte skett.

För gift skattskyldig, som uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, uppgår det särskilda grundavdraget till 134,0 procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, minskat enligt tredje stycket samma lagrum. För övriga skattskyldiga uppgår avdraget till 151,5 procent av sistnämnda belopp. Avdrag med 151,5 procent av sistnämnda belopp tillkommer också gift skattskyldig, som under viss del av beskattningsåret uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension och under återstoden av året uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make saknar folkpension.

Det särskilda grundavdraget får dock inte överstiga

a) för skattskyldig som vid utgången av året före beskattningsåret och utgången av beskattningsåret uppbär folkpension samt under hela beskattningsåret bott i Sverige: summan av uppburen sådan pension som enligt fjärde stycket reducerar det särskilda grundavdraget samt

b) för skattskyldig som inte avses i a eller som under beskattningsåret uppburit folkpension i form av för-

Det särskilda grundavdraget får dock inte överstiga

a) för skattskyldig som vid utgången av året före beskattningsåret och utgången av beskattningsåret uppbär folkpension samt under hela beskattningsåret bott i Sverige: summan av uppburen sådan pension som enligt fjärde stycket reducerar det särskilda grundavdraget samt

b) för skattskyldig som inte avses i a eller som under beskattningsåret uppburit folkpension i form av

tidspension, halv eller en fjärdedels ålderspension enligt lagen om allmän försäkring eller som avlidit: uppburen folkpension och pensionstillskott som uppburits enligt 2 § eller 2 a § lagen om pensions- tillskott. För skattskyldig som har livränta som avses i första stycket sista meningen tillämpas i stället för bestämmelsen i föregående mening a bestämmelsen i föregående meningen b om det är till fördel för den skattskyldige.

förtidspension, *tre fjärdedels*, halv eller en fjärdedels ålderspension enligt lagen om allmän försäkring eller som avlidit: uppburen folkpension och pensionstillskott som uppburits enligt 2 § eller 2 a § lagen om pensionstillskott. För skattskyldig som har livränta som avses i första stycket sista meningen tillämpas i stället för bestämmelsen i föregående mening a bestämmelsen i föregående meningen b om det är till fördel för den skattskyldige.

Prop. 1992/93:217

Det särskilda grundavdraget reduceras med 65 procent av den del av uppburen pension som överstiger det för den skattskyldige enligt andra stycket gällande avdragsbeloppet. Pension som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring reducerar dock inte det särskilda grundavdraget.

För den som vid utgången av året före beskattningsåret inte uppbär folkpension reduceras det särskilda grundavdraget i stället med 65 procent av den del av taxerad inkomst som överstiger det för den skattskyldige enligt andra stycket gällande avdragsbeloppet.

Oavsett vad som i det föregående sagts om reducering föreligger alltid rätt till särskilt grundavdrag med så stort belopp som den skattskyldige skulle ha fått i grundavdrag enligt 48 § 2 eller 3 mom. om dessa bestämmelser i stället hade tillämpats.

till 54 §

3.² Skattefrihet enligt 54 § första stycket f föreligger om anställningen och vistelsen utomlands varat minst sex månader i den mån inkomsten beskattats i verksamhetslandet. Om anställningen och vistelsen utomlands varat minst ett år i samma land och avsett anställning hos annan än svenska staten, svensk kommun, svensk landstingskommun eller svensk församling medges dock sådan befrielse även om inkomsten inte beskattats i verksamhetslandet på grund av lagstiftning eller administrativ praxis i detta land eller annat avtal än avtal för undvikande av dubbelbeskattning som detta land ingått.

Vad nu sagts gäller dock inte vid anställning ombord på utländskt fartyg. I fråga om sådan anställning gäller *vid 1986–1994 års taxeringar* att skattefrihet föreligger om anställningen och vistelsen utomlands varat *minst sex månader* och avsett anställning hos arbetsgivare, som är en inländsk juridisk person eller en här i riket bosatt fysisk person, och anställningen utövats ombord på utländskt fartyg som huvudsakligen går i sådan

Vad nu sagts gäller dock inte vid anställning ombord på utländskt fartyg. I fråga om sådan anställning gäller att skattefrihet föreligger om anställningen och vistelsen utomlands varat *under tidrymd eller tidrymder som sammanlagt varat minst 183 dagar under en tolv månadersperiod* och avsett anställning hos arbetsgivare, som är en inländsk juridisk person eller en här i riket bosatt fysisk person, och anställningen utövats ombord

oceanfart som avses i 1 kap. 7 § 8 fartygssäkerhetsförordningen (1988:594).

I tid för vistelse som avses i första och andra styckena får inräknas kortare avbrott för semester, tjänsteuppdrag eller liknande, som inte är förlagda till början eller slutet av anställningen utomlands. Uppehåll i Sverige för här avsedda ändamål får inte sträcka sig längre än som motsvarar högst sex dagar för varje hel månad som anställningen utomlands varar eller under ett och samma anställningsår till mer än 72 dagar.

Har den skattskyldige påbörjat anställningen och kunde det därvid på goda grunder antas att inkomsten av anställningen skulle komma att undantas från skatt i Sverige enligt 54 § första stycket f men inträffar under anställningstiden ändrade förhållanden som medför att villkoren för att undanta inkomsten från skatt i Sverige inte föreligger, skall inkomsten likväl undantas från beskattning i Sverige om de ändrade förhållandena beror på omständigheter över vilka den skattskyldige inte kunnat råda och en beskattning skulle te sig uppenbart oskälig.

på utländskt fartyg som huvudsakligen går i sådan oceanfart som avses i 1 kap. 7 § 8 fartygssäkerhetsförordningen (1988:594).

I tid för vistelse som avses i första stycket får inräknas kortare avbrott för semester, tjänsteuppdrag eller liknande, som inte är förlagda till början eller slutet av anställningen utomlands. Uppehåll i Sverige för här avsedda ändamål får inte sträcka sig längre än som motsvarar högst sex dagar för varje hel månad som anställningen utomlands varar eller under ett och samma anställningsår till mer än 72 dagar.

Prop. 1992/93:217

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993 och tillämpas första gången vid 1994 års taxering. Äldre bestämmelser i punkt 3 av anvisningarna till 54 § får dock på yrkande av skattskyldig tillämpas vid 1994 års taxering.

¹Senaste lydelse 1992:1581.

²Senaste lydelse 1992:1596.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 april 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Lundgren

Proposition om ändring i den s.k. sexmånadersregeln för sjömän

1 Ärendet och dess beredning

Den som är bosatt i Sverige och har anställning ombord på ett utländskt fartyg skall i princip betala skatt enligt vanliga regler. Från denna huvudregel har sedan år 1985 gällt ett tidsbegränsat undantag för anställda ombord på utländska fartyg i oceanfart, den s.k. sexmånadersregeln.

I prop. 1992/93:127 föreslog regeringen att denna regels giltighetstid skulle förlängas till att omfatta även 1994 års taxering. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen tillstyrkte skatteutskottet (bet. 1992/93:SkU14) propositionen i denna del. Utskottet uttalade i betänkandet att företrädare för de berörda parterna inom sjöfarten hos utskottet anfört att de aktuella reglerna borde ändras eftersom de var onödigt stelbenta och gav upphov till praktiska olägenheter. Utskottet anförde vidare att det saknade underlag för en ingående bedömning av detaljutformningen. Enligt utskottets mening borde regeringen skyndsamt ta upp denna fråga och lägga fram de förslag till förbättringar som eventuellt kan genomföras inom ramen för den nuvarande lagstiftningen.

Jag avser nu att ta upp denna fråga och lägga fram ett förslag till ändring av den aktuella bestämmelsen. Vid ärendets beredning har kontakter hafts med företrädare för Sveriges Redareförening, Svenska Maskinbefälsförbundet, Sveriges Fartygsbefälsförening och Svenska Sjöfolksförbundet.

Mitt förslag: Den särskilda sexmånadersregeln för sjömän på utländska fartyg ändras på så sätt att skattefrihet inträder för inkomsten ombord om anställningen och vistelsen utomlands varat under tidrymd eller tidrymder som sammanlagt uppgår till minst 183 dagar under en tolvmånadersperiod.

Skälen för mitt förslag: Inkomster som åtnjuts under vistelse utomlands och som uppburits vid anställning hos arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet från fast driftställe i det land där arbetet utförts var t.o.m. 1991 års taxering skattefria om anställningen och vistelsen utomlands varat minst sex månader och inkomsten belastat driftstället som omkostnad. Sådan skattefrihet gällde normalt inte vid anställning ombord på utländskt fartyg. Från denna huvudregel infördes dock genom lagstiftning år 1985 i punkt 3 av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, ett tidsbegränsat undantag (prop. 1984/85:175, bet. 1984/85:SkU 59, rskr. 1984/85:351, SFS 1985:362).

Undantaget tog sikte på ombordanställda på utländska fartyg, vilka huvudsakligen går i sådan oceanfart som avses i 1 kap. 7 § 8 fartygssäkerhetsförordningen (1988:594) och där anställningen och vistelsen utomlands varat minst sex månader hos arbetsgivare, som är inländsk juridisk person eller en här i riket bosatt fysisk person. Regeln avsågs gälla enbart 1986-1988 års taxeringar. Tidsbegränsningen motiverades med att regeln endast skulle gälla under den tid som behövdes för beredning och genomförande av en allmän ändring av sjömansbeskattningen. Bakgrunden till bestämmelsen var det s.k. internationaliseringsavtalet som kom till för att stärka svensk sjöfarts konkurrenskraft. Regelns giltighetstid har dock vid flera tillfällen förlängts och har kommit att gälla även 1989-1994 års taxeringar eftersom arbetet med att förändra sjömannens beskattning ännu inte slutförts.

Som framgått har företrädare för sjöarbetsmarknadens parter riktat kritik mot regelns innehåll. Bl.a. har hävdats att bestämmelsens krav på sex månaders anställning och vistelse utomlands för att skattefrihet skall erhållas för inkomsten ombord stämmer illa överens med dagens avlösningsregler inom sjöfarten. Avlösningsreglerna innebär i princip att ombordanställda sett över en längre tidsperiod tjänstgör 50 % av tiden och är lediga 50 % av tiden. Kravet på sex månaders sammanhängande tjänstgöring leder till orimligt långa tjänstgöringstider vilket har såväl sociala som säkerhetsmässiga konsekvenser, särskilt som arbetstiden till sjöss för ombordanställda i genomsnitt uppgår till 70 timmar per vecka. Bestämmelsens nuvarande utformning leder också till ökade kostnader för redarna t.ex. för hotellrum för inkvartering av besättning i avvaktan på att en sexmånadersperiod skall ta slut. Ett system som möjliggör kortare tjänstgöringsperioder till sjöss har därför ansetts önskvärt.

Jag anser också för egen del att det finns fog för kritiken mot den nuvarande utformningen av regeln. Bestämmelsen bör därför ändras så att den bättre stämmer överens med dagens avlösningssystem.

En förändring som bör tillgodose de krav som ställts från sjöarbetsmarknadens parter bör kunna vara att utforma en regel efter mönster från 6 § första stycket 1 a lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Enligt sistnämnda bestämmelse undantas under vissa förutsättningar bl.a. lön från skatteplikt enligt den lagen om mottagaren av inkomsten vistats här i riket under tidrymd eller tidrymder som sammanlagt inte överstiger 183 dagar under en tolv månaders period.

Som villkor för skattefrihet för inkomsten ombord bör således kunna gälla att anställningen och vistelsen ombord uppgår till sammanlagt minst 183 dagar under en löpande tolv månaders period. Dessa 183 dagar behöver emellertid inte vara sammanhängande utan kan hänföra sig till flera olika tjänstgöringsperioder ombord på flera olika fartyg. De 183 dagarna kan således även hänföras till flera olika anställningar. Vid bedömning av antalet dagar beaktas även del av dag. Det kan påpekas att det föreligger en skyldighet för redarna att rapportera de ombordanställdas tjänstgöringstider till Sjöfartsverket, vilket möjliggör för skattemyndigheterna att kontrollera tjänstgöringstiden ombord.

Eftersom utlandsvistelsen enligt förslaget inte längre behöver vara sammanhängande behövs inte längre i detta sammanhang bestämmelserna i tredje stycket av punkt 3 av anvisningarna till 54 § KL som reglerar tillåtna upphåll i utlandsvistelsen. Hänvisningen till andra stycket kan därför upphävas.

Giltighetstiden av den s.k. sex månadersregeln var vid bestämmelsens införande begränsad till tre taxeringsår men har därefter förlängts vid flera tillfällen i avvaktan på att arbetet att förändra sjömännens beskattning slutfördes. Trots att detta arbete ännu inte är färdigt finner jag inte anledning att fortsätta att tidsbegränsa bestämmelsen. Tidsbegränsningen har medfört att sjöarbetsmarknadens parter känt osäkerhet för framtiden vilket medfört negativa effekter i form av bl.a. planeringssvårigheter. När ett förslag om en ny sjöfartspolitik och därmed sammanhängande frågor om sjömännens beskattning föreligger bör emellertid ifrågasättande bestämmelse på nytt ses över.

Den föreslagna ändringen bör träda i kraft den 1 juli 1993 och tillämpas första gången vid 1994 års taxering. Kravet på minst 183 dagars anställning och vistelse utomlands under en löpande tolv månadersperiod kan således hänföras till hela kalenderåret 1993. Om det skulle bli mer fördelaktigt för en skattskyldig att tillämpa den nuvarande bestämmelsen vid 1994 års taxering bör detta kunna ske efter särskilt yrkande av den skattskyldige.

Förslaget medför enligt min bedömning inte några statsfinansiella konsekvenser.

Jag lägger i förevarande ärende också fram ett förslag om en följdändring i punkt 1 av anvisningarna till 48 § KL med anledning av att det fr.o.m. den 1 juli 1993 blir möjligt att ta ut tre fjärdedels folkpension

(prop. 1992/93:31, bet. 1992/93:31 SfU9, rskr. 1992/93:157, SFS 1992:1702). Denna bestämmelse föreslås också ändrad genom prop. 1992/93:187. Prop. 1992/93:217

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Finansdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Förslaget är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslaget. Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden lagt fram.